

Тема 13. Національний дохід та платіжний баланс

План

- Вступ
- Національний дохід
- Національний дохід у відкритій економіці
- Платіжний баланс

Вступ

■ Мікроекономіка

- Вивчає ефективне використання дефіцитних ресурсів з точки зору окремих фірм та споживачів.

■ Макроекономіка

- Вивчає, як визначаються загальний рівень зайнятості, виробництва та зростання економік.
- Досліджує чотири сторони економічного життя :
 - Безробіття
 - Заощадження
 - Торгові дисбаланси
 - Гроші та рівні цін

Вступ

- Рахунок національного доходу та рахунок платіжного балансу є важливими інструментами для вивчення макроекономіки відкритих, взаємозалежних економік.
- **Рахунок національного доходу**
 - Записує всі видатки, які сприяють доходу та виробництву країни
- **Платіжний баланс**
 - Допомогає нам відслідковувати як зміни заборгованості країни перед іноземцями, так і стан її конкурентоспроможних галузей експорту та імпорту

Національний дохід

- **Валовий національний продукт (GNP)**
 - Вартість усіх кінцевих товарів та послуг, що виробляються факторами виробництва країни та продаються на ринку за певний період часу
 - Це основний показник виробництва країни.

Національний дохід

- ВВП розраховується шляхом додавання ринкової вартості всіх видатків на кінцеву продукцію :
 - Споживання
 - Сума, яку споживають приватні особи резиденти
 - Інвестиції
 - Сума, яку приватні фірми відкладають на будівництво нових заводів та обладнання для майбутнього виробництва
 - Державні закупівлі
 - Сума витрачених коштів урядом
 - Залишок поточного рахунку
 - Обсяг чистого експорту товарів та послуг

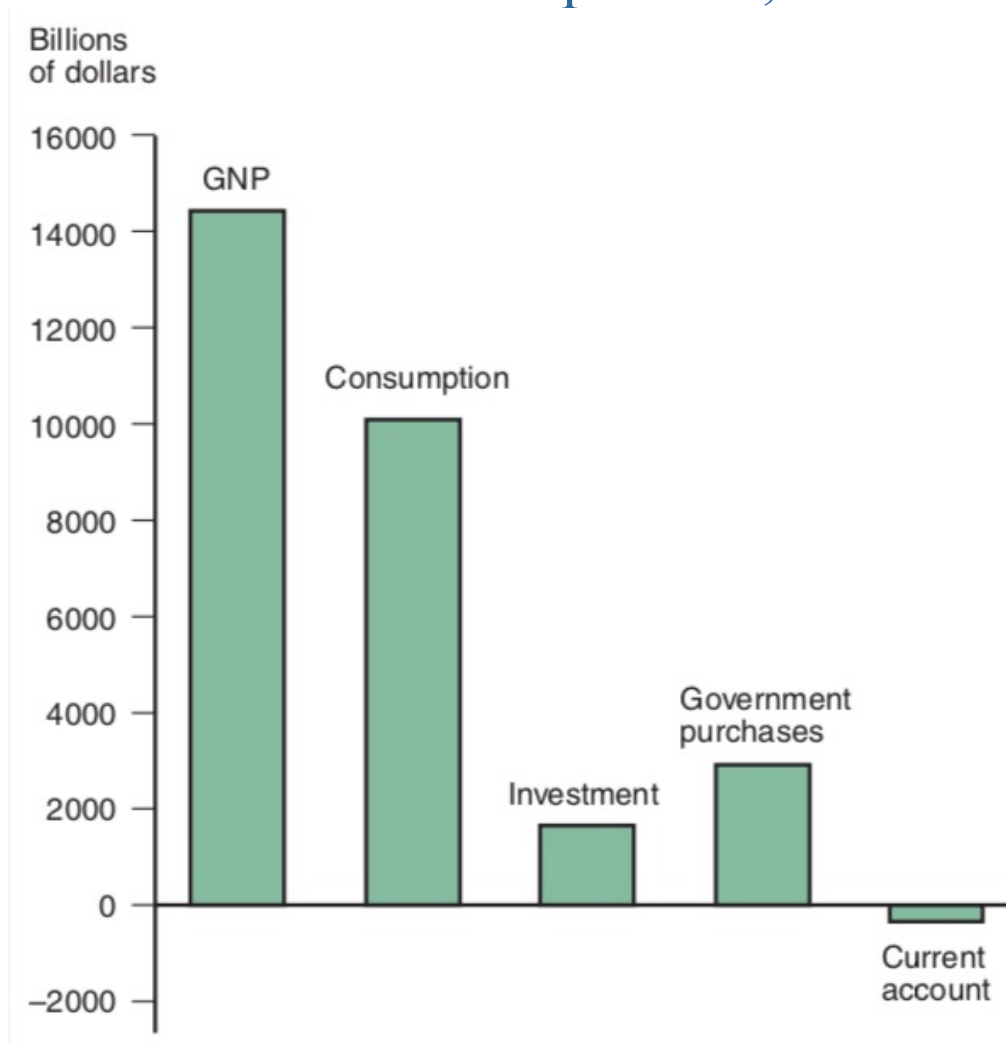
Національний дохід

Figure 13-1: U.S. GNP and Its Components, 2009

America's \$14.4 trillion 2009 gross national product can be broken down into the four components shown.

Source: U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis.

Національний дохід

- **Національний продукт та національний дохід**
 - **Національний дохід**
 - Він заробляється за певний період часу за рахунок своїх факторів виробництва.
 - Він повинен дорівнювати ВВП, який країна виробляє за певний період часу.
 - Витрати однієї людини - це дохід іншої людини (тобто загальні витрати повинні дорівнювати загальному доходу).

Національний дохід

- Амортизація капіталу, міжнародні трансферти та непрямі податки на бізнес
 - Коригування визначення ВВП :
 - Амортизація капіталу
 - Зменшує доходи власників капіталу.
 - Його потрібно відняти від ВВП (щоб отримати чистий національний продукт).
 - Чисті односторонні трансферти доходу
 - Вони є частиною доходу країни, але не є її продуктом.
 - Вони повинні бути додані до чистого національного продукту.
 - Непрямі податки на бізнес
 - Це податки з продажу.
 - Їх потрібно відняти від ВВП.

Національний дохід

- Валовий внутрішній продукт (GDP)
 - Він вимірює обсяги виробництва в межах країни.
 - Він дорівнює ВВП мінус чисті надходження факторного доходу від решти світу.

Національний дохід у відкритій економіці

■ Споживання

- Частина ВВП, придбана приватним сектором для задоволення поточних потреб

■ Інвестиції

- Частина продукції, що використовується приватними компаніями для виробництва майбутньої продукції

■ Державні закупівлі

- Будь -які товари та послуги, придбані федеральними, державними або місцевими органами влади

Національний дохід у відкритій економіці

■ Визначення національного доходу для відкритої економіки

- Це сума внутрішніх та іноземних витрат на товари та послуги, вироблені внутрішніми факторами виробництва :

$$Y = C + I + G + EX - IM \quad (13-1)$$

where:

- Y is GNP
 - C is consumption
 - I is investment
 - G is government purchases
 - EX is exports
 - IM is imports
- В умовах закритої економіки, $EX = IM = 0$.

Національний дохід у відкритій економіці

■ Уявна відкрита економіка

• Припущення моделі:

- Існує економіка, Аграрія, яка може виробляти тільки пшеницю.
- Кожен громадянин Аграрії одночасно є споживачем і виробником пшениці.
- Уряд Аграрії виділяє частину врожаю на потреби своєї армії.
- Аграрія може імпортувати молоко з решти країн світу в обмін на експорт пшениці.
 - Ціна молока - 0,5 бушеля пшениці за галон, і за цією ціною аграрії хочуть споживати 40 галонів молока.

Національний дохід у відкритій економіці

Table 13-1: National Income Accounts for Agraria, an Open Economy
(bushels of wheat)

GNP (total output)	=	Consumption	+	Investment	+	Government purchases	+	Exports	-	Imports

100	=	75 ^a	+	25	+	10	+	10	-	20 ^b

^a55 bushels of wheat + (0.5 bushel per gallon) × (40 gallons of milk).

^b0.5 bushel per gallon × 40 gallons of milk.

Національний дохід у відкритій економіці

■ Поточний рахунок та зовнішня заборгованість

• Залишок поточного рахунку (CA)

- Різниця між експортом товарів та послуг та імпортом товарів та послуг ($CA = EX - IM$)
- A country has a CA surplus when its $CA > 0$.
- A country has a CA deficit when its $CA < 0$.
- CA вимірює розмір та напрямок міжнародних запозичень.
 - Сальдо поточного рахунку країни дорівнює зміні її чистого іноземного багатства.

Національний дохід у відкритій економіці

- Баланс поточного рахунку дорівнює різниці між національним доходом і витратами резидентів:

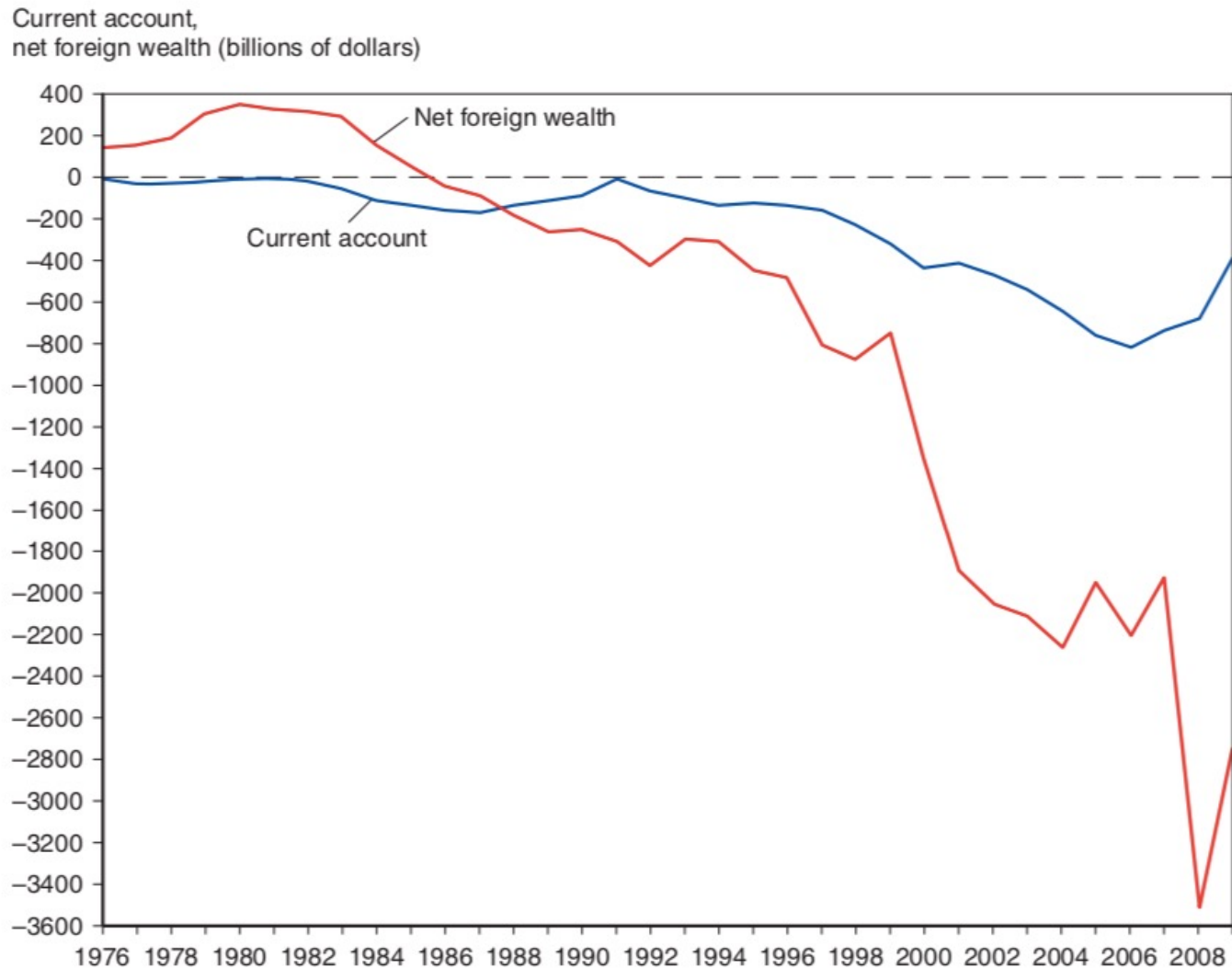
$$Y - (C + I + G) = CA$$

- Баланс поточного рахунку це виробництво продукції за мінусом внутрішнього попиту.
- Баланс поточного рахунку це перевищення пропозиції над внутрішнім споживанням.
 - Example: Аграрія імпортує 20 бушелів пшениці і експортує лише 10 бушелів пшениці (табл. 13-1). Дефіцит рахунку поточних операцій у розмірі 10 бушелів - це вартість позик Аграрії у іноземців, які країна повинна буде погасити в майбутньому.

Національний дохід у відкритій економіці

Figure 13-2: The U.S. Current Account and Net Foreign Wealth Position, 1976–2009

Національний дохід у відкритій економіці

■ Заощадження та поточний рахунок

• Національні заощадження (S)

- Частина випуску, Y , яка не йде на споживання домогосподарств, C , або державні закупівлі, G .
- Завжди рівні інвестиціям в закритій економіці.
 - Закрита економіка може заощадити, лише наростивши свій капітал ($S = I$).
 - Відкрита економіка може заощадити або шляхом накопичення капіталу, або шляхом придбання іноземного багатства ($S = I + CA$).
- Надлишок поточного рахунку країни називається її чистими іноземними інвестиціями.

Національний дохід у відкритій економіці

■ Приватні та державні заощадження

• Приватні заощадження (S^p)

- Частина наявного доходу, яка зберігається, а не споживається

$$S^p = I + CA - S^g = I + CA - (T - G) = I + CA + (G - T) \quad (13-2)$$

- T is the government's “income” (its net tax revenue)
 - S^g is government savings ($T - G$)
- ### • Дефіцит державного бюджету ($G - T$)
- Він вимірює обсяг позик уряду для фінансування своїх видатків.

Платіжний баланс

- Рахунки платіжного балансу країни відстежують як її платежі, так і надходження від іноземців.
- Кожна міжнародна операція автоматично двічі фіксується у платіжному балансі: один раз як кредит (+) і один раз як дебет (-).

Платіжний баланс

- У платіжному балансі реєструються три види міжнародних операцій:
 - Експорт або імпорт товарів чи послуг
 - Купівля або продаж фінансових активів
 - Передача багатства між країнами
 - Вони реєструються на рахунку капіталу.

Платіжний баланс

■ Приклади парних транзакцій

- Громадянин США купує машинку за 1000 доларів у італійської компанії, а італійська компанія вносить 1000 доларів на свій рахунок у Citibank у Нью-Йорку.
 - Тобто США торгують активами на товари.
 - Ця операція створює наступні два взаємозамінні записи в платіжному балансі США :
 - It enters the U.S. *CA* with a negative sign (-\$1000).
 - It shows up as a \$1000 credit in the U.S. financial account.

Платіжний баланс

- Громадянин США платить 200 доларів за вечерю у французькому ресторані у Франції, стягнувши кредитну картку Visa.
 - Тобто США торгують активами для послуг.
 - Ця операція створює наступні два взаємозамінні записи в платіжному балансі США :
 - It enters the U.S. *CA* with a negative sign (-\$200).
 - It shows up as a \$200 credit in the U.S. financial account.

Платіжний баланс

- Громадянин США купує нову емісію акцій у 95 -
доларовій акції британського нафтового гіганта
British Petroleum (BP) за допомогою чека,
виписаного на його рахунку на грошовому ринку.
BP вносить 95 доларів на власний банківський
рахунок у США у Другому банку Чикаго.
 - Тобто США торгують активами за активи.
 - Ця операція створює наступні два взаємозамінні
записи в платіжному балансі США :
 - It enters the U.S. financial account with a negative sign (-\$95).
 - It shows up as a \$95 credit in the U.S. financial account.

Платіжний баланс

- Американський банк прощає борг уряду Бігонії у розмірі 5000 доларів.
 - Ця операція створює наступні дві взаємозамінні записи в платіжному балансі США :
 - It enters the U.S. capital account with a negative sign (-\$5000).
 - It shows up as a \$5000 credit in the U.S. financial account.

Платіжний баланс

■ Основа платіжного балансу

- Будь-яка міжнародна операція автоматично породжує два взаємозамінні записи в платіжному балансі, що призводить до фундаментальної рівності:

$$\text{Current account} + \text{financial account} + \text{capital account} = 0$$

Платіжний баланс

Table 13-2: U.S. Balance of Payments Accounts for 2009
(billions of dollars)

Current Account	
(1) Exports	2,159.0
Of which:	
Goods	1,068.5
Services	502.3
Income receipts (primary income)	588.2
(2) Imports	2,412.5
Of which:	
Goods	1,575.4
Services	370.3
Income payments (primary income)	466.8
(3) Net unilateral transfers (secondary income)	−124.9
Balance on current account	−378.4
[(1) + (2) + (3)]	

Платіжний баланс

Table 13-2: Continued

Capital Account

(4)	—0.1

Financial Account

(5) Net U.S. acquisition of financial assets, excluding financial derivatives	140.5

Of which:

Official reserve assets	52.3

Other assets	88.2

(6) Net U.S. incurrence of liabilities, excluding financial derivatives	305.7

Of which:

Official reserve assets	450.0

Other assets	—144.3

(7) Financial derivatives, net	—50.8

Net financial flows	—216.0

[(5) — (6) + (7)]

Net errors and omissions	162.5

[Net financial flows less sum of current and capital accounts]

Платіжний баланс

- Поточний рахунок, ще раз
 - Рахунки платіжного балансу поділяють експорт та імпорт на три категорії:
 - Торгівля товарами
 - Експорт або імпорт товарів
 - Послуги
 - Виплати за юридичну допомогу, витрати туристів та транспортні збори
 - Дохід
 - Міжнародні виплати відсотків та дивідендів та заробіток фірм, що працюють за кордоном

Платіжний баланс

■ Рахунок капіталу

- Він реєструє передачі активів.

■ Фінансовий рахунок

- Він вимірює різницю між продажем активів іноземцям та покупкою активів, що знаходяться за кордоном.
 - **Фінансовий приплив (приплив капіталу)**
 - Позика від іноземців з обіцянкою повернути їх
 - **Відтік фінансів (відплив капіталу)**
 - Операція, що передбачає купівлю активу у іноземців

Платіжний баланс

■ Статистичні розбіжності

- Дані, пов'язані з певною транзакцією, можуть надходити з різних джерел, які відрізняються за обсягом, точністю та термінами.
 - Це робить платіжний баланс рідко збалансованим на практиці.
 - Обліковці балансують обидві сторони, додаючи до рахунків статистичні розбіжності.
 - Розподілити цю розбіжність між поточними, капітальними та фінансовими рахунками дуже складно.

Платіжний баланс

- **Офіційні резервні операції**
 - **Центральний банк**
 - Установа, відповідальна за управління пропозицією грошей
 - **Офіційні міжнародні резерви**
 - Іноземні активи, що знаходяться у володінні центральних банків як пом'якшення від національних економічних нещасть
 - **Офіційна валютна інтервенція**
 - Центральні банки часто купують або продають міжнародні резерви на ринках приватних активів, щоб вплинути на макроекономічні умови у їхній економіці

Платіжний баланс

- **Офіційний баланс розрахунків (платіжний баланс)**
 - Бухгалтерські компенсації до балансу операцій з офіційними резервами
 - Це сума залишку поточного рахунку, балансу рахунку капіталу, безрезервної частини балансу фінансового рахунку та статистичної розбіжності.
 - Example: The U.S. balance of payments in 2000 was -\$35.6 billion, that is, the balance of official reserve transactions with its sign reversed.
 - Країна з від'ємним платіжним балансом може сигналізувати про те, що вона скорочує свої міжнародні резервні активи або заборгувала борги перед іноземними валютними органами.

Платіжний баланс

- **Case Study: Is the United States the World's Biggest Debtor?**
 - Самостійно опрацювати. Сторінка 313